



הרב משה ליב הכהן הלברשטט

פרשת ראה

עקירת עבודה זרה

"אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים.. את אלהיהם.. ונתצתם את מזבחותם, ושברתם את מצבותם, ואשריהם תשרפון באש, ופסילי אלהיהם תגדעון, ואבדתם את שמם מן המקום ההוא" (דברים יב, ב-ג)

"אבד תאבדון" – פירש רש"י אבד, ואחר כך תאבדון. מכאן לעוקר עבודה זרה שצריך לשרש אחריה (ע"ז מה:).

"ואבדתם את שמם" – פירש רש"י לכנות להם שם לגנאי, 'בית גליא' (גבוה) קורין לה 'בית כריא' (מלשון כורה שוחה). 'עין כל' (עינים לכל) 'עין קוץ' (קוצים בעינים) (ע"ז מו:).

מצוה לאבד עבודה זרה ומשמשיה - שנצטוינו לאבד בתי העבודה זרה כולם בכל מיני אבוד, בשברון, ובשריפה, בהריסה, ובכריתה, כל מין במה שראוי לו, כלומר, במה שיהיה יותר משחית וממהר בחורבנו, והכונה שלא נניח רושם לעבודה זרה.. משרשי המצוה, למחות שם עבודה זרה וכל זכרה מן העולם.. (ספר החינוך מצווה תלו).

אדם בן זמננו המתבונן במצוה זו עומד ותמה. גם אם הוא מבין שדמוקרטיה, פלורליזם, הכלה, וקבלת האחר לא תמיד עולות בקנה אחד עם השקפת התורה, וודאי שלא מצדיקות כל דבר השחתה, וגם אם הוא מבין שעבודה זרה היא עבירה חמורה מאוד, אחת משלושת העבירות שיהרג ואל יעבור, בכל זאת... אפשר לאסור את העבודה זרה בחוק,

אפשר גם להורות לאנשי החוק להוציא צו סגירה לבתי עבודה זרה, אולי אפילו להחרים ולהשליך לאשפה את העבודה זרה, אבל מכאן ועד שברון, שריפה, הריסה, כריתה, לשרש אחריה שוב ושוב, לכנות לה שם גנאי? עד כדי כך? התנהגות כזאת משדרת לכאורה פאניקה וחוסר ביטחון בדרכנו. האם אין האמונה הברורה שלנו בה' אחד חזקה דיה מבלי שנפעל באגרסיביות כזאת של זריעת הרס וחורבן?

"כי תשמע באחת עריך.. יצאו אנשים בני בליעל מקרבך, וידיחו את יושבי עירם לאמר נלכה ונעבדה אלהים אחרים.. הכה תכה את ישבי העיר ההיא לפי חרב, החרם אותה ואת כל אשר בה ואת בהמתה לפי חרב.. ושרפת באש את העיר ואת כל שללה.. והיתה תל עולם לא תבנה עוד.. ולא ידבק בידך מאומה מן החרם" (דברים יג, יג-יח).

מצות שריפת עיר הנדחת וכל אשר בה - לשרוף עיר הנדחת ואת כל אשר בה. ועיר הנדחת נקראת עיר מישראל שנדחו על ידי אנשים בני בליעל לצאת מתחת כנפי השכינה, וילכו אחרי שרירות לבם הרע לעבוד עבודה זרה, ועל זה נאמר (דברים יג, יז) "ושרפת באש את העיר ואת כל שללה". שורש מצוה זו ידוע הוא, שאנשים רעים וחטאים כאלה, שהסכימו יחד הסכמה רעה ונמאסת כזו, ראוי למחות שמם ולאבד זכרם מן העולם, ולא ישאר בעולם מקום זכר להם כלל, ואין להם כליון חרוץ יותר מן השרפה (ספר החינוך מצוה תסד).

לשרוף עיר שלמה באש על אנשיה??? איך ניתן להבין זאת, הלא אפילו בשעת כעסו הקדוש ברוך הוא זוכר את הרחמים (פסחים פז:)? וכי כך מסוגלים לנהוג בני אומה זו הרחמנים והביישנים וגומלי חסדים (יבמות עט:)? ולא די בכך אלא שהתורה גם אוסרת לבנות את העיר הנדחת לעולם, ואוסרת להנות ולקחת דבר מממון עיר הנדחת, עד כדי כך?

האמת היא, שהשאלות הללו מראות בעיקר את המרחק

הגדול בין העולם בו אנו חיים, הגלות הרוחנית בה אנו חיים, לבין השקפת התורה שהיא החיים עם המציאות האמיתית.

"וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר. אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים, לא יהיה לך אלהים אחרים על פני" (שמות כ, א-ב). הקדוש ברוך הוא נתגלה לעם ישראל בכבודו ובעצמו בהר סיני, במעמד הגדול ביותר בהיסטוריה האנושית, והוא בחר לומר לנו בעצמו באופן ישיר שתי מצוות בלבד. מה היו אותן שתי מצוות? "אנכי" ו"לא יהיה לך".

יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי ראשון והוא ממציא כל נמצא וכל הנמצאים משמים וארץ ומה שביניהם לא נמצאו אלא מאמתת המצאו. וידיעת דבר זה מצות עשה שנאמר "אנכי ה' אלהיך", וכל המעלה על דעתו שיש שם אלוה אחר חוץ מזה, עובר בלא תעשה, שנאמר "לא יהיה לך אלהים אחרים על פני", וכופר בעיקר, שזהו העיקר הגדול שהכל תלוי בו (רמב"ם הל' יסודי התורה א, א, ו).

כאשר אדם חי באמת באמונה חושית על פי השקפת התורה, ומבין שכל מציאותנו מבוססת על האמונה בה' והריחוק מעבודה זרה, הוא מבין שעם הקדוש ברוך הוא יש חיי נצח, ויש חיים מלאי משמעות בעולם הזה, ובלי הקדוש ברוך הוא אין חיי נצח, והחיים בעולם הזה אינם שווים כקליפת השום, הם חושך גמור. ומשכך, הרי עבודה זרה היא הדבר ההרסני ביותר לכל האנושות, אין נשק קטלני יותר מעבודה זרה, אין מחלה נוראה יותר מעבודה זרה, עובדי ומפיצי עבודה זרה גורמים, הרס, חורבן ואבדון לעצמם ולכל סביבתם, הם מהווים איום אמיתי על האנושות. וכאשר עומדים מול איום כזה, אין רחמנות גדולה יותר מהסרת האיום, מהגנה מפני האיום. הרס עבודה זרה לא מצטלם טוב, כמו שהשמדת בעלי חיים מפיצי מחלות לא מצטלם טוב. שריפת עיר הנדחת לא מצטלמת טוב בדיוק

כפי שהפצצת עיר מלאה במחבלים וכלי נשק המאיימים על שלום העולם אינה מצטלמת טוב. אבל האמת צריכה להאמר, אין רחמים גדולים יותר מאשר הסרת האיום על שלום האנושות. התורה דורשת מאיתנו צעדים קיצוניים על מנת להגן על העולם מפני האיום הגדול ביותר.

מצוות אלו אינן נוהגות אלא רק בזמן שישראל על אדמתן, ובית דין הגדול של שבעים ואחד במקומן. אבל בזמן הזה, בעולם בו אנו חיים, אסור לנהוג באופן הזה, משום שזה יוביל לתוצאה ההפוכה מכוונת התורה, כדברי החזון איש על ההלכה שמורידין לבור ולא מעלין עובדי כוכבים ומומרים. וזה לשונו: ונראה דאין דין מורידין אלא בזמן שהשגחתו יתברך גלויה, כמו בזמן שהיו נסים מצויין ומשמש בת קול, וצדיקי הדור תחת השגחה פרטית הנראית לעין כל, והכופרין אז הוא בנליזות מיוחדות בהטיית היצר לתאוות והפקרות, ואז היה ביעור רשעים גדרו של עולם, שהכל ידעו כי הדחת הדור מביא פורעניות לעולם, ומביא דבר וחרב ורעב בעולם, אבל בזמן ההעלם, שנכרתה האמונה מן דלת העם, אין במעשה הורדה גדר הפרצה, אלא הוספת הפרצה, שיהיה בעיניהם כמעשה השחתה ואלמות חס ושלום, וכיון שכל עצמנו לתקן, אין הדין נוהג בשעה שאין בו תיקון, ועלינו להחזירם בעבותות אהבה, ולהעמידם בקרן אורה במה שידינו מגעת (חזון איש יורה דעה סימן ב ס"ק טז).

במצוות אלו מחדירה בנו התורה הקדושה את יסוד היסודות ועמוד החכמות שזהו העיקר הגדול שהכל תלוי בו, ולעיקר זה עלינו להחזיר את אחינו התועים בעבותות אהבה, להעמידם בקרן אורה במה שידינו מגעת, ולתקן את כל העולם במלכות ש-די.